

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань енергетики та житлово-комунальних послуг

21 травня 2026 року

Веде засідання голова Комітету ГЕРУС А.М.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас сьогодні є гості із секретаріату Енергетичного Співтовариства, керівник Артур Лорковський і його команда. Потім, я думаю, ви самі всі представитеся.

І у нас сьогодні є засідання комітету, де у нас короткий порядок денний, але досить важливий. Пропонується перший законопроект – це проект Закону про акціонерне товариство «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» (№ 15122) авторства Кабінету Міністрів України. Я отримав ще і лист нещодавно, здається, минулого тижня, від Дениса Анатолійовича Шмигалья з проханням максимально швидко, наскільки це можливо, розглянути цей законопроект на комітеті і винести в зал. Він передбачає корпоратизацію. І потім, коли буде корпоратизація, можна буде з цією компанією приймати наступні рішення. Можливо, наприклад, її тоді об'єднати вже разом з таким же акціонерним товариством, як Енергоатом.

І друге питання – це презентація щорічного звіту Енергетичного Співтовариства за 2025 рік та про поточний стан виконання Україною своїх зобов'язань в Енергетичному Співтоваристві.

І третє – «Різне» (кадрові питання секретаріату).

Якщо є якісь коментарі по порядку денному, то прошу. І тоді, щоб ми проголосували порядок денний, встановили кворум і перейшли до тих питань, які у нас сьогодні є.

Немає якихось коментарів до цього порядку денного? Тоді пропоную затвердити відповідний порядок денний і перейти вже до розгляду питань, які пропонуються.

Щодо порядку денного.

Бондар Михайло Леонтійович.

БОНДАР М.Л. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець Михайло Якович. Волинець Михайло Якович. Має бути сьогодні.

Герус – за.

Горобець Олександр Сергійович.

ГОРОБЕЦЬ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О. Гриб – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Жупанин Андрій Вікторович. Жупанин Андрій Вікторович. Немає.

Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Камельчук Юрій Олександрович. Камельчук Юрій Олександрович.

Кісільов Ігор Петрович.

Кіт Андрій Богданович.

КІТ А.Б. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Козир Сергій Вячеславович.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костюх Анатолій Вячеславович.

ЖУПАНИН А.В. Жупанин – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Жупанин – за. Прийнято.

Костюх Анатолій Вячеславович.

Красов Олексій Ігорович.

Сергію Вячеславовичу, може, ближче підсісти? Нормально?

Кучеренко Олексій Юрійович.

Мулик Роман Миронович.

Нагорняк Сергій Володимирович.

НАГОРНЯК С.В. Нагорняк – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров Євген Павлович.

ПИВОВАРОВ Є.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Волинець – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров Євген Павлович також «за»?

ПИВОВАРОВ Є.П. Так. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Семінський Олег Валерійович.

СЕМІНСЬКИЙ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна.

Совсун Інна Романівна.

СОВСУН І.Р. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хлапук Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. Хлапук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шаповалов Юрій Анатолійович.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юнаков Іван Сергійович.

Юрченко Олександр Миколайович.

ЮРЧЕНКО О.М. Юрченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. У нас...

КОСТЮХ А.В. Костюх – за. Добрий день!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костюх – за. Є, прийнято.

19 – за. Рішення прийнято.

Тоді переходимо до першого питання порядку денного – проєкт Закону України про акціонерне товариство "Східний гірничо-збагачувальний комбінат" (№ 15122), автор Кабінет Міністрів України.

Очевидно, що на Кабінет Міністрів цей законопроєкт виносило Міністерство енергетики, тому у мене питання, чи є у нас від Міністерства енергетики хтось, хто може представити відповідний законопроєкт?

МОСКАЛЕНКО В.В. Всі є, Андрій Михайлович. Добрий день!

Валентина Москаленко – заступник міністра. Світла Білько – керівник Департаменту майнових відносин Міністерства енергетики. І Олексій Гладкий – тимчасово виконуючий обов'язки генерального директора «СхідГЗК».

Буду рада представити наш законопроєкт сьогодні. Ключова мета цього законопроєкту – це забезпечити корпоратизацію державного підприємства «СхідГЗК». Чому ми не можемо йти по звичайній процедурі, яка визначена Законом 4196? Є декілька ключових речей, які ми врахували в цьому законопроєкті.

Перше, це незалежна оцінка майна. Ми маємо провести незалежну ринкову оцінку майна для того, щоб визначити його реальну вартість, тому що станом на зараз балансова вартість активів складає 3 мільярди 600 мільйонів гривень, вартість основних засобів – 870 мільйонів гривень. Це не відповідає взагалі ринковій ціні. Ми маємо залучати туди інвесторів, відповідно треба визначити нормальну ринкову вартість активів.

З цим також пов'язана і друга важлива норма цього законопроєкту, це неврахування зобов'язань при визначенні розміру статутного капіталу. На даний момент державне підприємство «СхідГЗК» боргує у вигляді кредиторської заборгованості 9,8 мільярда гривень, це майже в три рази перевищує вартість активів. Якщо ми будемо по стандартній процедурі

формувати статутний капітал, він буде від'ємний, відповідно ми не зможемо випустити акції і сформувати нормальний статутний капітал.

І третя важлива норма у цьому законопроекті – це мораторій на порушення процедури банкрутства і виконавчих проваджень. Для ДП «СхідГЗК» це до моменту корпоратизації, для акціонерного товариства «СхідГЗК» - впродовж трьох років після проведення корпоратизації. Нам треба забезпечити нормальне, стабільне функціонування цього підприємства без процедур банкрутства, без додаткових зобов'язань перед кредиторами. Нам потрібен цей період, щоб підприємство нормально корпоратизувати, можливо, включити його до структури Енергоатома або далі думати про його можливий розвиток.

Тому це основні моменти, які в цьому законопроекті є важливими. Ми готові до обговорень. І дуже важливо запуснути цей процес, тому що підприємство знаходиться станом на зараз у критичному стані. Ми максимально тримаємо його на плаву, наскільки це можливо, але з ним треба максимально швидко розбиратися, корпоратизувати, для того щоб у нас були можливості залучати ці інвестиції.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

У нас є підняті руки. Давайте, Вікторія Олександрівна. По традиції і для дотримання гендерної рівності у нас починає всі питання і виступи Вікторія Олександрівна Гриб. Прошу, Вікторіє Олександрівно.

ГРИБ В.О. Дякую, Андрію Михайловичу.

Я би хотіла задати питання з приводу все ж таки плану погашення боргових зобов'язань, які на сьогодні має СхідГЗК. Тому що я, чесно кажучи, не побачила у проекті закону, яким чином це буде відбуватися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

МОСКАЛЕНКО В.В. Пані Вікторіє, дуже дякую за запитання. По кредиторці, це 3,3 мільярди з цієї кредиторки ми боргуємо Енергоатому, решта – це інші постачальники, в тому числі і в держаний бюджет у нас близько 400 мільйонів гривень боргів.

Наразі спільно з підприємством розробляємо план розвитку на найближчі 3 роки щодо поступового погашення цієї кредиторської заборгованості і доведення виробництва урану до 40 тонн на місяць. В принципі точка беззбитковості для підприємства це близько 50 тонн на місяць. Маємо вийти на це виробництво для того, щоб поступово почати гасити кредиторку.

Це такі загальні ... *(нерозбірливо)* речі. У нас Олексій Гладкий теж на цій нараді, він може прокоментувати більш детально.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу. Давайте, нехай Олексій прокоментує.

ГЛАДКИЙ О.Я. Добрий день. Да, дійсно у нас кредиторка досить велика. Є і заборгованість по заробітній платі. Разом з тим, ... *(нерозбірливо)* ми зараз розробляємо план оздоровлення підприємства на найближчі роки. На наступному тижні ми його презентуємо міністерству, Енергоатому.

Вчора було прийнято рішення щодо підвищення заробітної плати робітникам підприємства, тому що з 19-го року вона не підвищувалася, щоб втримати колектив, оскільки йдуть досить сильні звільнення. І заборгованість по заробітній платі на цьому тижні буде повністю погашена.

І в рамках плану оздоровлення, як я сказав, ми будемо напрацьовувати механізм щодо збільшення як прибутку, так і виробництва за рахунок авансових платежів Енергоатома.

ГРИБ В.О. Але основне питання було, як ви будете сплачувати борги не тільки по заробітній платі, а також тим підприємствам, яким ви заборгували? Тому що у них також є робітники і їм також треба сплачувати заробітні платі.

ГЛАДКИЙ О.Я. Так, за товари, роботи і послуги це плюс-мінус 900 мільйонів гривень перед бізнесом у нас заборгованість. І це тільки можна погасити за рахунок збільшення як виробництва, так і видобутку. Тому що зараз в середньому видобуток по місяцю у мене 30 тисяч тонн руди, це в середньому ... *(нерозбірливо)* Цього обсягу вистачає виключно для поточної діяльності, щоб забезпечити підприємство просто роботою місяць в місяць, а не погашення боргів. Тому план – це, звісно, збільшити видобуток і виробництво і тоді вже погашати кредиторку. По-іншому ... *(нерозбірливо)* Тому в рамках плану оздоровлення ми це пропишемо і будемо просити Енергоатом виділяти авансові кошти під виробництво майбутнє для того, щоб збільшувати відповідні обсяги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло, зрозуміло.

Давайте тоді наступне питання - Бондар Михайло Леонтійович. І тоді питання тут, у нас в залі.

БОНДАР М.Л. Дякую.

Колеги, також вітаю всіх з Днем вишиванки і з Днем Вознесіння Христового. Всіх благ і божої опіки.

Я вчора як голова підкомітету був запрошений на з'їзд профспілок якраз вугільної галузі. На жаль, ви знаєте, що втрата знову серед депутатського корпусу – наш колега Степан Кубів – і вчора був чин

похорону. І я з колегами був тут, у Львові і, на жаль, не міг бути присутнім на засіданні, на з'їзді профспілок.

Але я знаю, що там був присутній міністр енергетики, і в тому числі піднімалося питання про націоналізацію Червоноградської вугільної фабрики, ЦОФ так званого, або збагачувальної фабрики, як говорять, без якої зараз фактично не можна реалізовувати вугільну продукцію, тому що її треба збагачувати, вона не в такій якості, щоб зразу там попадати на генерацію і її спалювати.

Питання до пані Валентини. Чи можна, я так розумію це буде і в першому, і в другому читанні, цей Закон про ГЗК, чи можна буде поправкою і чи треба поправкою якоюсь давати пропозиції від нас, щоб націоналізувати цей ЦОФ? Тому що, ще раз кажу, наскільки я знаю, міністр вчора піднімав це питання та як би підтримав.

Дякую.

МОСКАЛЕНКО В.В. Дякую за запитання, Михайло Леонтійович. Я би не хотіла в цьому законопроекті додавати будь-які правки стосовно настільки токсичного питання, як націоналізація збагачувальної фабрики. Якщо нам буде потрібен законопроект, або він має бути окремими поправками, може, в якийсь інший законопроект. Я би хотіла, щоб у нас СхідГЗК, ну хоча би СхідГЗК ішов більш-менш гладко по системі ухвалення рішень.

Стосовно фабрики збагачувальної. 18 травня відбувся суд, на якому мав бути призначений арбітражний керуючий від Комітету кредиторів. Відповідно там є 4 арбітражних керуючих, які можуть бути призначені судом. Вперше в історії держава виступила з єдиною кандидатурою, яку запропонували державні підприємства і всі державні органи, в тому числі власник 37 відсотків акцій – Фонд держмайна, для призначення на цьому особовому засіданні. Враховуючи, що є касаційна скарга й інших арбітражних керуючих, суддя відклала відповідно судове засідання до 16

червня. Тому ми чекаємо 16 червня і після цього зможемо приймати рішення або ініціювати його, або починати обговорювати рішення, що з цим робити далі. 16 червня наступне засідання Львівського господарського суду з цього питання.

БОНДАР М.Л. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Дивіться, ми за 7 років каденції жодного разу ні законом, ні правкою нікого не націоналізували. Є різні спори, є різні судові спори, є якісь корпоративні конфлікти чи багато бажаючих контролювати якийсь один актив. Я все-таки просив би, щоб ми обійшлися без правок або без законопроектів, що в цей, що в інший законопроект стосовно якоїсь націоналізації. Тому що є правова процедура, це суд, і сторони в суді мають представити свої аргументи, чим, в принципі, я так розумію, сторони зараз і займаються по тій фабриці, і сподіваюся, що суд дослідить, тому що ми більше політичний орган, суд дослідить аргументи всіх сторін і прийме рішення, яке, на мою думку, має бути виконано.

У мене прохання, давайте все-таки, може, будемо намагатися не відкривати цей ящик Пандори, не створювати такий прецедент, бо, мені здається, що там сусідська хата трохи зайшла в мій город і я би там у них, може, щось би відкусив, націоналізував, це все таке, ну розумієте, почати це легко, зупинитися потім в цій історії важко. Тому давайте, нехай правові механізми, судові у нас в країні працюють, думаю, це було би добре, це було би правильно.

МОСКАЛЕНКО В.В. Так і є. Я ще просто коротко прокоментую. Насправді в судовому порядку воно зараз і відбувається. Міністерство енергетики взагалі не є стороною цих спорів. У нас є в Комітеті кредиторів

три державних підприємства, які відповідно можуть висувати в Комітеті кредиторів свого арбітражного керуючого. Тому ми тут просто спостерігаємо за судовими засіданнями і сподіваємося, що рішення буде знайдено на найближчому засіданні 16 числа.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі.

Але я радий, що довіра до нашого комітету є така, що ми можемо ще більш справедливе рішення встановити, аніж суд, це все-таки, мабуть, скоріше комплемент в сторону нашого комітету. Дякуємо за таку довіру, але, якщо можна, утрималися б від таких дій.

Прошу, Олексію Юрійовичу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

У мене два питання буде. Перше. Якщо можна, провітіть, будь ласка. У нас СхідГЗК акції у фонді є, наскільки я розумію, не у міністерстві? У міністерстві?

МОСКАЛЕНКО В.В. Так, під Міненерго.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. А, тоді взагалі задаю питання. Дивіться, ну уряд давно вже і цей, і попередній на рейки корпоратизації став. Мабуть, це невпинний процес. Тут головне, щоб дійсно ця корпоративна реформа була ефективною, бо ми, на жаль, бачимо дуже багато інших прикладів.

Я задаю питання. СхідГЗК потрапляє в цю важку фінансову ситуацію. Ну багато років поспіль ця історія вже десятки років. Якщо уряд розумів, що треба корпоратизацію робити, чому тільки зараз, чому вичікували, умовно кажучи, такий довгий період? Були штучні якісь перепони або ні?

І тепер друге. Скажіть, будь ласка, так а майбутнє яке все ж таки, якщо це не воєнна таємниця, у міністерства є бачення, він буде в складі вертикально інтегрованої структури на базі Енергоатома, умовно кажучи, чи він буде у самостійному плаванні виживати і будемо чекати якогось інвестора? Дякую. Якщо не воєнна таємниця.

МОСКАЛЕНКО В.В. Олексію Юрійовичу, дякую за запитання. Не воєнна таємниця. СхідГЗК у самостійному плаванні плавати не буде. Наша задача його корпоратизувати і прийняти вертикально інтегровану компанію до Енергоатома. Це єдиний шлях його ефективного функціонування.

Стосовно того, чому раніше не приймалося рішення щодо корпоратизації, можливо, Світлана знає більше, тому що вона з цим законом вже не перший місяць працює. У січні місяці подали на Кабмін, затвердили на Кабміні законопроект і от прибігли на комітет. Тобто я цим займаюся місяці 4, можливо, Світлана знає більше, чому раніше ці рішення не приймалися.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Якщо можна, щоб я розумію, бо мені треба буде на фракції доповідати, от саме логістику цього процесу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Світлано, тільки коротко.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Коротко, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому що ми розуміємо, що це рішення не директора департаменту, це все одно політичні рішення міністра, його заступників. Тому, якщо можна, дайте коротко свою думку.

БІЛЬКО С.В. Коротко, якщо можна. Добрий день всім. Доручення керівництва щодо розробки законопроекту по корпоратизації СхідГЗК почало виконуватися, відверто, це вже рік, мабуть. Півтора року ми працювали із законопроектом. Декілька разів він повертався з Кабінету Міністрів на доопрацювання з урахуванням зауважень центральних органів виконавчої влади і лише в цьому році він був випущений з Кабінету Міністрів і дійшов до Верховної Ради. На жаль, наскільки я знаю, у практиці, відверто, я також працюю 3 роки лише в Міністерстві енергетики, на практиці корпоратизації державних підприємств Міненерго до Закону 4196 рішення майже не приймалися, я їх не бачила. Тому все ж таки поштовхом було саме прийняття Закону 4196 і реалізація цього закону. Хоча СхідГЗК ми почали раніше. Просто довго дуже опрацьовувалася саме редакція закону, поки ми вийшли на фінальну...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

А можна, бо він зараз біжить на нараду, Козир Сергій В'ячеславович, а тоді Волинець Михайло Якович? Прошу, Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. Дякую, Андрію Михайловичу. Дякую, колеги. Да, дійсно мені треба йти на нараду. Тому прохання у мене в принципі до керівника підприємства. Ви працювали до цього заступником генерального по фінансах і по всіх цих речах, економіка, у мене питання: чого до приїзду Прем'єр-міністра не було підготовлено цей план виходу з такої ситуації із заборгованістю, те, що ви зазначили ... *(не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Питання: чому до приїзду Прем'єр-міністра, тобто чому раніше не було підготовлено план виходу з кризи? Наскільки я зрозумів запитання.

Прошу.

ГЛАДКИЙ О.Я. ... *(нерозбірливо)* мене призначили ... і відповідно міністр поставив тоді завдання і тому зараз почали готувати. До цього керівник підприємства не приймав таких рішень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Керівник підприємства таких завдань не ставив?

КОЗИР С.В. Ви ж працювали заступником генерального по економіці і фінансах, у вас же повинно бути це рішення готове.

Ви кажете, що ми будемо збільшувати видобуток, потужності готові, виробничий процес до цього готовий, щоб збільшувати видобуток?

ГЛАДКИЙ О.Я. Процес готовий. Потрібно просто вкладати кошти, щоб вийти на нижній горизонт, потрібно робити проходку, буріння і ... *(нерозбірливо)*

КОЗИР С.В. Скільки по часу? Це ж роки будуть.

ГЛАДКИЙ О.Я. Ні, там не роки будуть. Перший етап можна побачити через 4 місяці, коли почнеться ... *(нерозбірливо)* проходка, нарізання нових блоків. Тому що зараз це підприємство практично доїдає те, що було підготовлено раніше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Зафіксували. Через 4 місяця – 21 серпня – давайте ми уточнимо це питання.

Сергій В'ячеславович, підходить?

КОЗИР С.В. Андрій Михайлович, я би попросив план його реформи, якщо можливо, там в рамках підкомітету пана Михайла подивитися і з виробничої точки зору оцінити ці обіцянки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Окей. Я думаю, що це логічно, щоб певні декларації потім супроводжувались, підтверджувалися практичними діями на практиці. Зрозуміло.

Тепер Волинець Михайло Якович. Прошу.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Дякую, шановні колеги. Михайло Волинець. Я дякую Сергію Козиру, що не байдужий і підняв такі питання. Сергій працював робітником на донецьких шахтах і начальником дільниць.

Хочу сказати, що це підприємство гробилось роками. І його доводили не просто до банкрутства, а до того, щоб порізати на металолом, і це робилося всі попередні роки.

Хочу подякувати нинішньому керівництву СхідГЗК і міністерству, що зараз проривним способом швидко підготували проєкт закону і подали його як урядовий. Я думаю, що Міністерство фінансів і Міністерство економіки не стануть його блокувати. Тут інше питання, як поведе себе Наглядова рада Енергоатому, наскільки вона впливова.

І ще хочу сказати, що у працівників, які зайняті на підземних роботах, середня зарплата менша 13 тисяч гривень. Це навіть не вугільні шахти, а це уранові шахти, які дуже шкідливі для здоров'я. Менше 13 тисяч заробітна плата на підземних роботах.

Тому в даному випадку прийняття такого закону і проведення успішної корпоратизації, на другому етапі приєднання і підпорядкування СхідГЗК під Енергоатом дозволить як в цілісному комплексі підприємства, єдиному, це все стабілізувати. Ми втратили вугільні шахти. Якщо в 2013 році в Україні видобувалося 83,6 мільйона тонн вугілля і було 145 вугільних шахт, то зараз

залишилося 15 шахт. В минулому році ми видобули і видали на-гора всього 15,4 мільйона тонн вугілля. І на цей рік буде ще більше падіння.

Якщо нам вдасться провести успішну корпоратизацію, нам – державі, при підтримці народних депутатів, нашого комітету, при прийнятті закону, то в такому випадку ми можемо замінити втрати вугільного енергетичного Донбасу, тобто дуже велику роботу необхідно далі ще здійснювати.

Тепер наступне, через дію цього закону буде зупинене виконавче провадження, на що звернула увагу наша колега Вікторія Гриб. Це рішення як би дублюється і кореспондується з дією нами прийнятого Закону про заборону банкрутства. Цей закон ми прийняли і він буде діяти в 2026-27 роках. Тобто це дасть можливість зараз застабілізувати ситуацію. З 1 червня підземним працівникам буде піднята зарплата на 40 відсотків – це зовсім небагато, це смішно. Ми делегували туди, і наша слідча комісія по захисту прав внутрішньо переміщених осіб, людей з Донецької області, з Луганської області, які лишилися без житла, без дому, без нічого, без роботи, їхні сім'ї без куска хліба. І ці люди зараз працюють, їх необхідно влаштовувати. І підприємство теж має докласти максимум зусиль для того, щоб цих людей нормально прийняти, надати їм людські умови і сприяти освоїтися там, в Кіровоградській області і в Дніпропетровській області.

Тому зі свого боку ми будемо підтримувати цей законопроект, ми – комітет, я принаймні говорю про себе.

Відносно пропозицій Михайла Бондаря щодо центральної збагачувальної фабрики, яка єдина в Україні й яка ще не зазнала величезних руйнувань від війни, але пограбована «смотрящими». Взимку фабрика була заморожена, зараз не працює, ріжуть на металолом, там і електрообладнання витягують. Представник «смотрящего» вчора дуже був наляканий, бо працівники, які з жовтня минулого року на цій фабриці не бачать зарплату, рвалися в приміщення – там, де він знаходився, це представник від «смотрящего» Венгерина. Добре, що міністерство вживає зараз заходів і

ходять по судах. Погано, що у нас суди такі, що переносять ці всі засідання, зтягують, бо арбітражних керуючих там за останній час вже 4 змінилося і всі під контролем того ж «смотрящего». Ну, ще раз підкреслюю, що тут міністерство вживає заходів і необхідна наша допомога в цьому випадку.

І знову ж відносно пропозицій Михайла Бондаря. Якщо, Андрій Михайлович, ви бачите, що окремою правкою тут, і міністерство бачить, що може зтягнутися прийняття даного Закону під номером 15122 про корпоратизацію СхідГЗК, то, можливо, окремий законопроект, Михайле Леонтійовичу, давайте напишемо.

І врешті є РНБО (Рада безпеки і оборони). Куди вони дивляться, якщо єдина фабрика, яка може збагачувати вугілля? Без цієї фабрики ні одна шахта даліше працювати не зможе (вугільна шахта, я маю на увазі). І зупиняться підприємства.

Вам терпіння, зусиль, представникам міністерства. І рухаємося далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. РНБО у нас санкції накладає.

Пані Валентино, ви не думали санкції на всіх «смотрящих» понакладати?

МОСКАЛЕНКО В.В. Я не хочу це коментувати. Я не хочу коментувати «смотрящих», санкції. Я – Міненерго, у мене є державні підприємства, які виступають зі своєю кандидатурою щодо керівника санації. На цьому мої повноваження – все. Санкції, «смотрящие» - це не до мене.

Дякую.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. А там ще є Фонд держмайна, який володіє 37,5 відсотка акцій, і теж не проявляють активності.

(Шум у залі)

МОСКАЛЕНКО В.В. Я тут хочу захистити Фонд держмайна...

_____. Давайте ці фрази з 90-х не будемо. Є посадова особа з функціоналом і так далі, і так далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я просто думаю, як перекладач переведе термін «смотрящие» для Артура Лорковського.

МОСКАЛЕНКО В.В. Дивіться, Фонд держмайна, я би тут хотіла їх захистити, вони дійсно володіють 37 відсотками акцій, і вони підтримували державне підприємство, кредиторів в призначенні керівника санації. Тобто вони дали офіційний лист, представника на судове засідання, вони абсолютно включені в процес. Вся держава, всі представники держави включені в процес і виступають єдиним фронтом в цій судовій справі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Мабуть, це і логічно, і правильно, коли держава відстоює свої інтереси.

Ще була в кого піднята рука, нагадайте, будь ласка. Якщо коментарів більше немає, то, можливо, тоді давайте перейдемо до голосування?

Я тоді пропоную підтримати включити в порядок, за результатами розгляду внести проєкт Закону України про акціонерне товариство «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» (№ 15122) від 01.04.2026 на розгляд Верховної Ради України для включення його до порядку денного сесії та прийняти за основу в першому читанні.

Хто - за?

Бондар Михайло Леонтійович.

БОНДАР М.Л. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. Волинець – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герус також – за.

У нас ще, до речі, представник профспілки СхідГЗК є тут. Якщо ви хочете, якщо ви вже до нас завітали на комітет, якщо ви хочете щось сказати коротенько, тільки не дуже довго, то можете.

_____. Доброго дня всім. Як генеральний сказав, ми виходимо і непопулістські міри прийняли, тому що в нас людей дуже мало, уранщиків. Ми отримуємо випромінювання і дуже тяжкий труд. До речі, Валентина Володимирівна і Денис Анатолійович у нас були от буквально 5 днів тому і все бачили своїми очима, і ми проводили нараду.

Якщо ми зараз виходимо на 40 тонн уранового концентрату, це добре, ми будемо витягувати себе, там, за шкіру, але ще не повністю.

Взагалі, в нас є шахта Новокостянтинівська, вона не здана, але по плану - півтора мільйона тонн видобутку. Якщо це буде у подальшому, то навіть з мільйона тонн ми будемо тягнути і давати надприбутки державі. І дуже просимо вас, комітет, проголосувати за це. Я сам з Донецька. Тут половина з комітету були у мене шахті Новгородівській, коли я там очолював незалежну профспілку, і тому знаєте не понаслищі який це труд шахтарський, а уранщики ще й мають випромінювання. І одне тільки у нас: увійти в Енергоатом, профінансуватися і вийти на мільйон тонн шахти Новокостянтинівська і ми будемо як надприбутки давати і таке інше.

Як сказав генеральний, він у нас працює тільки другий місяць, зараз вникає в усе і допомагаємо в усьому. І в подальшому думаємо розвиватися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

_____. Просимо проголосувати.

_____. І наступним кроком, колега Костюх добавить, що нові технології до високого рівня збагачення, малі модульні ядерні реактори, що ми опікуємося в нашому комітеті. Україна має повний потенціал для цього, звісно, з приходом новітніх технологій з цього приводу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

Бондар Михайло Леонтійович – за.

Волинець Михайло Якович – за.

Герус – за.

Горобець Олександр Сергійович.

ГОРОБЕЦЬ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гриб Вікторія Олександрівна. Гриб Вікторія Олександрівна.

Жупанин Андрій Вікторович.

ЖУПАНИН А.В. За, Андрій Михайлович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. За.

ГРИБ В.О. Андрій Михайлович, я – також за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вікторія Олександрівна – також за.

Камельчук Юрій Олександрович.

Кісільов Ігор Петрович.

Кіт Андрій Богданович.

КІТ А.Б. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. Козир – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костюх Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Красов Олексій Ігорович. Красов Олексій Ігорович.

Кучеренко Олексій Юрійович.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мулик Роман Миронович.

Нагорняк Сергій Володимирович.

НАГОРНЯК С.В. Нагорняк – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров Євген Павлович.

ПИВОВАРОВ Є.П. За.

МУЛИК Р.М. Андрій Михайлович, Мулик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мулик – за.

ПИВОВАРОВ Є.П. Пивоваров – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров – за. Добре.

Семінський Олег Валерійович.

СЕМІНСЬКИЙ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна.

Совсун Інна Романівна.

СОВСУН І.Р. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хлапук Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. Хлапук - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шаповалов Юрій Анатолійович.

Юнаков Іван Сергійович.

Юрченко Олександр Миколайович. Юрченко Олександр

Миколайович! Окей.

18 – за, 1 - утримався. Рішення прийнято.

Переходимо тоді до другого питання порядку денного.

ЮРЧЕНКО О.М. Юрченко - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрченко також - за.

19 голосів – за, 1 - утримався. Рішення прийнято.

_____. Андрію Михайловичу, я дуже перепрошую. Всім спасибі за те, що проголосували. Ми думаємо, ми вас оправдаємо. Якщо будуть вкладені кошти, ми виходимо і будемо робити. Ну і ви спасаєте колектив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви хотіли сказати, що «ми виправдаємо вашу довіру». «Ми вас оправдаємо» звучить неоднозначно.

Добре. Дякую вам. Все.

МОСКАЛЕНКО В.В. Дякую дуже.

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям Слава! Дякую, що до нас завітали. І вам гарної роботи. До побачення.

Так, в мене пропозиція. В нас є третє питання порядку денного. Там потрібне буде голосування. Давайте ми, може, швиденько проголосуємо, щоб у нас з голосуванням потім не було проблем. І далі ми все зможемо присвятити вже презентації пана Артура Лорковського.

Так, третє питання порядку денного. В нас є чоловік один. Звати його Станіслав Усенко. Станіславе, можна два слова про себе, щоб я не розказував біографію? Навчався в Київському політехнічному інституті. Доктор філософії з екології, магістр права. Працював трошки в підприємстві, яке займалося, працювало у сфері житлово-комунальних послуг. Дуже добре знає

англійську мову. Який рівень англійської мови? Мікрофон включений, так? Рівень англійської мови який?

УСЕНКО С. В2.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Це ключове зараз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але ще одне, що в нього є, ще одне, що у нього є, Станіслав є фаном і дуже добре розбирається в такому питанні як штучний інтелект. Це прямо його захоплення, він вірить, що це технологія майбутнього. І це дуже добре, що молоді люди займаються новими технологіями, тому що ми теж молоді всі люди, але ми біля таких молодих можемо самі і повчитися. І Станіслав у нас проходив стажування. Скільки часу тривало стажування?

УСЕНКО С. 6 місяців.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 6 місяців Станіслав проходив стажування. Так от, у нас наша пропозиція, Олег, яка? Після стажування прийняти його на роботу на посаду...

ДУДКІН О.М. Погодити відповідно до статті 55 його кандидатуру на призначення на посаду головного консультанта, відповідно до законодавства, а саме Законів про правовий режим воєнного стану, про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану і про державну службу, але на строк не більше, ніж 12 місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану і встановлення випробування строком 6 місяців. Ну і звернутися з відповідним поданням до Керівника Апарату Верховної Ради.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, є така пропозиція, але окрім того, яка наша додаткова пропозиція? До нас всіх і також до Станіслава. Я вже Станіславу говорив про те, щоб провести якісь такі воркшопи з приводу роботи штучного інтелекту, як його можна використовувати з точки зору аналітики чогось, з точки зору підготовки презентацій, з точки зору аналітики навіть, може, законопроектів, чому можна довіряти, чому не можна, які є технології, які з них краще в чому працюють.

Я думаю, особисто я точно прийду, я в цьому дуже зацікавлений, я рекомендую багатьом членам, всім членам нашого комітету, кому цікаво, прийти, Станіслав має підготувати такі короткі начальні презентації. І я думаю, що ми з цього можемо почерпнути, воно може полегшити роботу, тому що я дійсно починаю в деяких моментах, я думаю, що я користуюся там менше одного відсотка від всього потенціалу, який є, але я впевнений, що там є потенціал, який можна використовувати. Тому ось та ідея, яку я хотів сказати. Я би дуже рекомендував всім тут, щоб Станіслав нам дав якесь своє бачення.

Може, нехай два слова про себе Станіслав? Тоді питання йому задамо.

_____. Ви знаєте, колеги, якась тавтологія отримується, якась трошки така. Станіслав знає штучний інтелект, а ми до Штучного звертаємося, щоб він його зареєстрував.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щоб він його прийняв на роботу.

_____. Да, щоб прийняв роботу. Я і кажу, тут цікаво.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Станіславе, два слова про себе.

УСЕНКО С. Мене звати Станіслав Усенко. Я фактично маю дві вищі освіти: перша – це «Екологія», закінчив у Національному університеті харчових технологій, і друга – це «Право», закінчив в КПІ імені Ігоря Сікорського, там же зараз навчаюсь в аспірантурі за спеціальністю «Екологія». Тема моєї дисертації це: «Оптимізація у процесі утилізації органічних відходів за допомогою штучного інтелекту».

Як уже було згадано вище, 6 місяців я проходив стажування в секретаріаті Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, готував аналітичні довідки, відповіді на звернення громадян в порядку закону України, працював з порівняльними таблицями і, в принципі, активно співпрацював зі своїми керівниками – Максимом Олександровичем Шмерегою і Дудкіним Олегом Миколайовичем.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене коротеньке питання таке, візійне, чи може наступити той час, коли штучний інтелект замість політичних дискусій, народних депутатів зможе сказати: оцей закон треба прийняти, він зробить життя в країні краще, або цей закон у сфері енергетики треба прийняти, він покращить всі процеси?

УСЕНКО С. Дивіться, народні депутати мають креативність, вони можуть щось вигадувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Креативність мають, це да.

УСЕНКО С. А машина ніколи не буде мати креативності, відповідно вона не здатна створити закон, який в повній мірі буде закривати певні питання, адже він навчений на тому матеріалі, який існує на даний момент.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Спасибі.

Прошу, Олексій Юрійович Кучеренко.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Я, в принципі, не проти, щоб підтримати таку талановиту молоду людину. У мене перше прохання, а якщо ви мене послухаєте, буде завдання. Зараз в Комітеті з екології, такий сусідній комітет, іде на друге читання, готується Закон про питну воду, зміни до Закону про питну воду. І там буде гаряча дискусія в залі, я це обіцяю, стосовно того, як має регулюватися сектор центрального водопостачання, які мають повноваження державних органів, в тому числі національного регулятора, я про це запитаю обов'язково сьогодні у пана Артура, бо їх польський досвід я чудово знаю, до речі, і європейський знаю, а що можна передавати туди на місця, так? От у мене таке прохання, можна за вихідні запрягти той штучний інтелект, нехай він нам європейський досвід всім членам комітету розкаже, як воно там регулюється. Я підкажу, про яку саме правку там іде мова. *(Шум у залі)* Тобто що таке водні регулятори в Європі, яка їх функція і як вони інституційно вписані, вмонтовані в систему державної влади і як це все здійснюється. Це дуже таке, повір мені, я...

_____. Приймаю. Погоджуюсь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Я підтримую. Прохання це подивитися. Скин'те, який номер правки, щоб проаналізувати, хто встановлює тарифи, хто встановлює методологію і хто здійснює там ліцензійний контроль. По суті три основних параметри. І ще що робити, якщо комусь повноваження дали, а займаються бездіяльністю?

_____. «Смотрящие».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді нам треба поставити на голосування, щоб звернутися до Штучного, щоб призначити людину, яка розуміється зі штучним інтелектом. Правильно? На посаду головного консультанта. Добре.

Бондар Михайло Леонтійович.

БОНДАР М.Л. Ну я не проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто за?

БОНДАР М.Л. Тобто не проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В мене «не проти» немає. В мене «за», «проти», «утримався».

БОНДАР М.Л. За. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герус - за.

Горобець Олександр Сергійович.

ГОРОБЕЦЬ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О. У мене спочатку виникло питання, чому молода людина, яка має дійсно і освіту з екології, і, я так розумію, роботу пише з екології, чому саме в Комітет з енергетики? Але, Андрію Михайловичу, після вашого запитання була дуже правильна відповідь, що народних депутатів нічого не може в принципі замінити. Тому я - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто те, що ви незамінні, вас підкупило і ви голосуєте - за?

ГРИБ В.О. Абсолютно вірно, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Тоді - за.

А ще, Вікторіє Олександрівно, тому, що Green Deal. У наш комітет треба екологи, тому що вся Європа рухається зеленим курсом.

Жупанин Андрій Вікторович.

ЖУПАНИН А.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. За.

Головне, щоб після цього на питання народного депутата штучний інтелект не казав: сам дурак - оце головне. Я підтримую цю кандидатуру.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

Камельчук Юрій Олександрович.

Кісільов Ігор Петрович.

Кіт Андрій Богданович.

КІТ А.Б. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костюх Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. Не запитали за малі модульні реактори. Але завчасно – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Красов Олексій Ігорович.

КРАСОВ О.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кучеренко Олексій Юрійович.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мулик Роман Миронович.

МУЛИК Р.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нагорняк Сергій Володимирович.

НАГОРНЯК С.В. Нагорняк – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пивоваров Євген Павлович.

ПИВОВАРОВ Є.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Семінський Олег Валерійович.

СЕМІНСЬКИЙ О.В. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. За. Є.

Скороход Анна Костянтинівна.

Совсун Інна Романівна.

СОВСУН І.Р. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хлапук Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. Хлапук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шаповалов Юрій Анатолійович.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. Шаповалов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юнаков Іван Сергійович.

ЮНКОВ І.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За. Є.

Юрченко Олександр Миколайович. Добре.

20 – за. Рішення прийнято.

Все, ми пройшли питання, де потребувалося у нас голосування. Тому зараз можемо перейти до питання, яке звучить так: презентація щорічного звіту Енергетичного Співтовариства за 2025 рік та про поточний стан виконання Україною своїх зобов'язань в Енергетичному Співтоваристві.

І тут слово передаю директору Секретаріату Енергетичного Співтовариства Артуру Лорковському. Дуже раді вас бачити в Києві, в Україні. Спасибі за всю роботу, яку ви робите, за ту підтримку, яку Україна отримує як від вашої організації, так і від країн Європейського Союзу, зокрема шляхом через фонд, адміністратором якого ви є. Ну і безумовно важлива дуже наша співпраця в частині євроінтеграційних реформ.

Тому прошу, тоді зараз вам слово. І можете заодно представити команду, яка сьогодні з вами завітала до нас на засідання комітету.

Прошу, Артуре.

ЛОРКОВСЬКИЙ А. (*Синхронний переклад*) Дякую, пане голово. Радий бути сьогодні тут з моєю командою. Можливо, не всю команду треба представляти. Ви їх всіх знаєте. Світлана Карпишина. Олексій Оржель. І Дятловська Валентина. І Інна. Це та команда, яка щоденно працює в проєкті Євроенерго Секретаріату в Україні.

Я почну з коротенької такої лекції, ми вчора брали участь в нараді з паном Шмигалем і G7 в Берліні. І головний меседж був такий, що енергосектор залишається надзвичайно важливим фронтом боротьби проти російського захоплення. І в цьому контексті я хочу висловити свою глибоку вдячність і слова подяки всім працівникам енергосектору, всім інженерам, які щоденно відповідають за підтримку і забезпечення роботи енергетичного сектору України. Це само по собі величезне досягнення і це дає надію, що війна не перешкоджає цьому. Окрім того, Україна виконує величезне реформування в енергосекторі. Ця робота виконується одночасно із відновленням того, що порушено в енергетиці. І я хотів би також наголосити

на тому, що попереду у нас, і наступного року, ще такий персональний коментар, ще не наступить штучний інтелект, і я сподіваюсь, що я зможу відзвітувати ще і за наступний період особисто.

В моїй презентації я розкажу про ключові досягнення, потім я заглиблюсь у деякі елементи, пов'язані з інтеграцією ринків, декарбонізацією, довкіллям, взаємодією влади і розкажу про ті проєкти, які ще залишаються надзвичайно важливими для України, щоб рухатись вперед.

Щодо ключових досягнень, то це повний перелік на екрані. Єдине, що головні віхи для України - це прийняття законодавства, необхідного для транспозиції електропакету. Я тут хочу висловити свою величезну вдячність всім членам комітету та персоналу комітету за тісну співпрацю з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства і голові комітету. Це був довгий процес, важкий, складний процес, але зрештою ми досягли результату, який, з одного боку, робить Україну ближчою до законодавства Євросоюзу у сфері електроенергетики і прокладає шлях до об'єднання ринків, а з іншого, дозволяє полегшити ситуацію в Україні під час війни в Україні, де електроенергетика стає постійним об'єктом атак російської армії. Я дуже вдячний вам за цю спроможність вести цю дискусію і досягати позитивних результатів, що само по собі багатообіцяюче. Хоча, я пізніше про це скажу, ще залишається певна робота, яку треба завершити на рівні вторинного законодавства.

Якщо ми подивимося на загальну картину в Україні, то Україна позитивно рухається. Позитивно те, що Україна все ще одна із трьох найкращих країн, які найенергійніше працюють, після Сербії і Молдови. Але прогрес тут досить обмежений. І якщо порівняти з прогресом Сербії і Молдови, то це набагато менша динаміка. Враховуючи амбіції України рухатися до відкриття переговорів щодо багатьох кластерів, то треба більше прогресу, більше динаміки в цьому процесі.

І Секретаріат повністю до ваших послуг, щоб вести цю роботу, щоб підтримувати вас там, де наша підтримка потрібна, щоб рухатися по цьому шляху. Давайте перейдемо до деяких деталей. Перш за все це те, що стосується ринків інтеграції, особливо у сфері електроенергії, і тут ключове досягнення, що матиме вплив, і внесок комітету - це пакет інтеграції електроенергії, і тепер треба, щоб він успішно впроваджувався. Пакет встановлює чіткий дедлайн для Кабінету Міністрів для повної транспозиції європейського законодавства. Я говорив з міністерством, я говорив сьогодні з Регулятором, як можна зробити такий графік для цього процесу, і як ми можемо ці дедлайни досягнути, втілити. І тут варто наголосити, що є деякі доповнення до первинного законодавства, зокрема щодо податків, щоб можлива була торгівля електроенергією з Євросоюзом, для того щоб можна було і операціоналізувати механізм ETS. І зараз Мінфін, Міненерго, зараз вони працюють над цією дуже важливою сферою. ETS - це система торгівлі викидами. Зараз відсутність цієї налагодженої системи - це головна перешкода для повної інтеграції систем електроенергії і ... *(нерозбірливо)*, тут є об'єднання ринку електроенергії між українським та європейським ринками. Пакет з інтеграції електроенергії встановлює чіткий дедлайн для поліпшення роботи ринку електроенергії. З однієї сторони, ми бачимо для виправлення ринку поступове зменшення обмежень ціни для того, щоб наблизитись до повного ринку, як в Євросоюзі, з іншого боку, необхідно більше простору для впровадження нової генерації, більше простору для систем батарей, які, як ми очікуємо, що вийдуть на ринок до травня 27-го року, зокрема це відображає поточні реалії в Україні, тому що треба відновлювати потужність генерації до рівня традиційних рівнів взамін того, що було розбомблено Росією. Коли ми говоримо про електроенергію, то значний рівень втручання, який частково обґрунтовується війною, але ми очікуємо початку дискусії, як система захисту регульованих споживачів і регульованих цін повинна поступово відмінитися, для того щоб відповідати

повністю директиві про електроенергію. Очікуємо, що уряд представить таку дорожню карту для поступової відміни існуючих ПСО і не тільки для електроенергії, але і для газового ринку в Україні. Коли йдеться про газ, то ситуація навіть ще більш складна, я би сказав, тому що газовий ринок застиг, скажімо так, із початку повномасштабного вторгнення Росії через те, що розширене втручання на газовому ринку відбувається, як я вже зазначив, схема ПСО повинна бути переглянута, є необхідність перегляду ролі домінантного гравця на ринку, як узгодити реформу ринку газу з необхідністю забезпечення поставок газу до України. І були зроблені зміни в законодавстві щодо видобутку в Україні.

Є ще один конкретний специфічний проєкт, який у 2026 році має бути запроваджений. Ще 3 роки тому Україна погодилася гарантувати, щоб ті ТЕС, які виробляють електроенергію, щоб вони були розведені з ДЕС в газовій сфері. Тобто розподіл відокремлювався від видобутку газу. Бо інакше це не відповідає європейським нормам. І зараз газові розподільчі компанії - ми маємо повернутися до цього плану. Нещодавно план анбандлінгу міністерством був наданий регулятору. Тим не менше, потрібен конкретний спеціальний закон для того, щоб цей план анбандлінгу, тобто розведення видобутку і розподілу газу, став можливим. І тому ми просимо парламент, Верховну Раду, розглянути можливості, щоб оцей анбандлінг дійсно стався, відбувався і щоб до 1 січня 2027 року він був впроваджений вже. І тут є питання, щоб газові ПСО працювали тестово, тобто компанії передачі працювали повністю згідно з європейськими нормами, щоб генерація 300 мегават, яка постачає електрику в мережу, щоб вона відповідала європейським нормам.

Декарбонізація. Тут є певний прогрес в цьому розділі. Після адаптації Національного кліматичного плану Мінекономіки ініціювало його перегляд. І дуже важливо, що національна система звітування щодо Національного плану з енергетики та клімату була зрештою створена. Там є певні недоліки,

але Україна одна з найбільш просунутих країн щодо звітування з Національного плану з енергетики та клімату.

Далі хочу привітати ваш комітет із прийняттям закону в лютому 2026 року, Закон 4777, який створив ринковий механізм, механізм ринкових премій і поєднав генерацію електроенергії з її акумуляцією, збереженням. Також дуже важливий факт, що система гарантування походження в Україні була впроваджена, наявна, і в 2026 році в лютому прийнято рішення, яке дозволяє взаємну торгівлю і взаємне визнання гарантій походження генерованої енергії в Україні Євросоюзом, що дасть додатковий фінансовий поштовх для інтеграції української відновлюваної енергетики і її потенціалу.

Під час нашого останнього обговорення говорили про рідинні біопалива. І ми знаємо, що 1 липня запрацює система мінімального вмісту біопалива в рідкому паливі. І також були прийняті критерії стандартів біомаси, що використовується для біопалива.

Також Україна досягає вже європейських стандартів щодо енергоефективності будівель шляхом створення фондів енергоефективності, які не просто створені, вони зростають, вони міцніють, створюються спеціальні схеми для тих людей, які хочуть покращити енергоефективність своїх будинків.

Далі. Система торгівлі викидами. Це дуже поживлена тема зараз в Україні. Тим не менше база цього питання вже закладена. Україна, яка була припинила спостереження за викидами з 25-го року, це спостереження за викидами відновлено і тепер ця система нагляду за викидами, вона працює і постійно покращується. І зараз на стадії схвалення закон, що транспонує Європейську директиву про торгівлю викидами, щоб підготувати Україну до моменту вступу, до того, щоб мати величезний вплив для декарбонізації, і до кінця 26-го року тут треба досягнути великих зрушень.

Я не буду багато говорити про безпеку поставок електрики, газу, нафти, тому що багато установ в Україні цим займається. Я тільки хочу

сказати про значний поступ, значний успіх в секторі нафти, де прийнято було регламент на виконання європейських директив про обов'язкові запаси нафти і палива, і це надзвичайно важливо, коли ми говоримо про довкілля і про його роль в європейському аспис. Звісно, що вплив війни в Україні тут величезний і під час війни було призупинено обов'язкову вимогу щодо оцінки впливу на довкілля і стратегічного впливу на довкілля і його оцінки, але з часом це треба відновлювати. Ми розуміємо також, що необхідно було призупинити заборону на виведення із обігу теплових генеруючих станцій і зараз, ми зараз бачимо скорочення викидів від генеруючих установок, але, на жаль, це відбувається через те, що їх просто розбомблюють.

І коли ми говоримо про роботу різних органів влади, регулятора, тут я хочу наголосити, що в контексті війни, то і парламент, і уряд, коли вони готують новий законопроект, дуже важливо, щоб він був спрямований на посилення незалежності регулятора. І ті положення, які пропонуються, вони посилюють незалежність і, навпаки, прибирають ті положення, які не співпадають з правильними стандартами.

У нас була письмова комунікація з приводу одного із законопроектів, який був зареєстрований у Верховній Раді, щодо раннього звільнення членів НКРЕКП, і ми відповіли, що тут потрібна подальша дискусія і пошук оптимальних шляхів за даних існуючих умов.

Тепер я хотів би зупинитися на шляху вперед. Це буде, може, і повторення того, що я вже сказав в презентації, але це важливо. Перш за все ми хотіли би з Кабінетом Міністрів, з регулятором попрацювати над повним впровадженням пакету щодо інтеграції електросектору, і тут важлива і велика робота. Ми, як я вже сказав, готові продовжувати співпрацю і дискусію щодо законопроекту про зміцнення незалежності НКРЕКП і підсилувати його інституційну прозорість.

Далі, регламент, який називається TEN-E, це про транс'європейську енергетичну мережу, її треба транспонувати, і тут від комітету ми проситимемо внеску перед другим читанням.

Далі, подальше поліпшення транскордонної торгівлі електроенергією. Звісно, що така транскордонна торгівля електроенергією це джерело сталості української системи. Треба дивитися на довго- та середньотерміновий розподіл потужностей на кордоні. Україна тоді зможе отримувати не просто електроенергію, а електроенергію з європейського ринку за кращими цінами.

Коли ми говоримо про ПСО, про поступове виведення ПСО в секторі електроенергії і на ринку газу, звісно, що, можливо, до кінця воєнного стану це не можна буде зробити, але треба мати його готовим, як тільки воєнний стан буде відмінений, тому що це необхідно для ринку електроенергії.

Далі, первинне і вторинне законодавство щодо ETS, це що необхідно для запуску ETS на повну. Далі, потрібне первинне і вторинне законодавство щодо критеріїв сталості для біопалива, біогазу. І наступного тижня у вівторок відбудеться засідання Єврокомісії з цього приводу.

Тепер давайте трохи поговоримо про Фонд підтримки енергетики України. Ви знаєте структуру цього фонду, нічого тут не змінилося з останнього разу, коли ми зустрічалися. В основному ми говоримо про прискорення процедури закупівлі, намагання адміністративно скоротити час на ці закупівлі, але без підриву прозорості, передбачуваності, відкритості і відслідковуваності цих процесів, чи донори мають чітку інформацію, як ці їхні кошти за цим фондом витрачаються. Цей фонд діє досить успішно з середини листопада, коли «міндічгейт» вибухнув, але процедури, їх суворість, скажімо так, і залучення коштів донорів не зменшилося і дозволило залучити більше 600 мільйонів євро, незважаючи на той вплив, який «міндічгейт» мав, такий ефект вибуху, це говорить про те, що донори все-таки довіряють нашій роботі.

Далі, майже 2 мільярди євро внесків, і вони вже розподілені на такі проєкти, більше 70 компаній в Україні отримують більше ніж у 23 регіонах. А що ще важливіше, що у 73 відсотках контрактів фондом вже обладнання закуплене і встановлене. Це дуже значний показник, який говорить про швидкість і ефективність роботи фонду.

Додатково до цього я можу сказати, що професійні українські компанії отримують допомогу із фонду. Лікарні отримують допомогу із фонду, 265 лікарень зараз отримують допомогу із фонду, де встановлюються великі сонячні батареї, що дозволяє тим лікарням ставати енергетично незалежними від електропостачання з централізованої системи. Ця програма також важлива для підтвердження соціальної відповідальності нашого фонду. І ми сподіваємося, що за наявності коштів, то більше 600 лікарень отримають такі незалежні сонячні батареї.

І насамкінець хочу сказати, що проєкти, які зараз знаходяться у фонді, це 773 мільйони євро, ми вже отримали стільки заявок. Це, щоб ви розуміли, що ми це переправляємо потенційним донорам. І у нас постійна співпраця з Міненерго, яке пріоритезує ці потреби і радить, що в очікуванні майбутньої зими треба робити першочергово, де треба пришвидшувати закупівлі, де треба пришвидшувати поставки, яким українським компаніям треба замовляти.

Вчора, у вівторок ми говорили з міністром Шмигалем у Берліні на G7, ми обговорювали не профінансовані проєкти – 773 мільйони, де на них дістати необхідні кошти. Можливо, на Конференції з відновлення України, яка в Гданську відкриється 7 червня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скажіть, будь ласка, колеги, може, якісь у вас запитання?

Прошу, Кучеренко Олексій Юрійович.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Шановний пане голово, шановний Артур, у нас же є обмеження якісь в часі (да?), щоб там певні питання? Я розумію, що у вас графік напружений.

Я просто із задоволенням прослухав ваш репорт і дійсно, думаю, це не тільки моя, це думка всіх членів комітету, голова про це скаже, може, окремо. Ми дуже високо цінуємо цю підтримку, вона колосальна, просто вона реально колосальна і безцінна, те, що ви робите, це важко переоцінити.

Зараз стосовно вашої оцінки ситуації на ринках. В принципі вона, оскільки ми тут внутрі України розуміємо і маємо свою інформацію, я можу сказати, що вона достатньо об'єктна. Але, тим не менш, декілька нюансів стосовно двох ключових ринків. Скажімо, газ, на якому ви зупинилися. Абсолютно погоджуюся з вами, що на сьогодні у нас є гіпермонополіст, не просто монополіст, а гіпермонополіст, який 80 відсотків видобутку сконцентрував і розподільчі мережі практично всі, там відсотків 90, ще і сховища, в результаті анбандлінгу. І я думаю, що це одне з ключових застережень, як перепона появі реального ринку.

Я, чесно кажучи, скептично відношусь до того, що найближчим часом там ми можемо відпустити ціни на газ у вільне плавання, особливо в такому секторі дуже болючому як теплопостачання, оскільки він фактично неререформований, там сконцентровані зараз космічні борги. Не знаю, казав вам хтось чи ні, 150 мільярдів гривень борги теплокомуненерго перед Нафтогазом. Держава із бюджету так звану різницю у тарифах заборгувала - 75 мільярдів гривень. І ключове, що, не хочу образити уряд, але я не бачу, щоб у них було хоч якесь бачення це зробити. А в цей час теплокомуненерго не модернізується, житловий фонд модернізується дуже повільно, ну і в результаті не бачу я там суттєвих перспектив.

Але цей анбандлінг реальний треба обов'язково проводити. Я тут сподіваюся, що цей закон, про який ви кажете, хотілось би його вже побачити, бо яка ж концепція цього анбандлінгу.

Тепер, що стосується енергоринку. Погоджуюся абсолютно, що він набагато більш розвинутий. Як би там не було, 6 років роботи його показали, що він, ну дитя народилося. Там є свої проблеми, ви їх чудово знаєте, це боги, балансуєчий ринок, інші моменти. Я просто єдине хотів би вашу оцінку такого факту, як на мене, очевидного. У нас на енергетичному ринку так само дуже ситуація непроста з монополією. Якщо подивитися на нашого супермонополіста Енергоатом, який має і займає на ринку мінімум 50 відсотків, долю, і його фінансові показники, не знаю, знаєте це ви чи ні, але, скажімо, у 2025 році він продав своєї продукції, електроенергії на 250 мільярдів гривень, а реальна собівартість складала 70 мільярдів гривень. Тобто, умовно, в 3,5-4 рази дорожче на ринку суб'єкт, який займає більше 50 відсотків, продає свою продукцію. Ну за підручниками і за моїм глибинним переконанням це спотворений, на превеликий жаль, ринок і тут так само треба, як на мене, проводити якимось чином цю демонополізацію. Тому що те, що є сьогодні, повірте, я не можу це назвати ні ринком, ні ринковою реальною ціною. А на цю так звану ринкову ціну зараз дуже негативно реагують наші промислові підприємства, комунальні підприємства, бізнес, населення, бюджет і так далі, і тому подібне, тобто ланцюг і, безумовно, неправильний механізм ПСО, який ще додає негативного ефекту. От ваша оцінка.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прощу, Артур.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Може, вам некоректно давати цю оцінку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чому некоректно? Коректно. Можна свою думку просто сказати та і все.

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Ми також розуміємо складність цієї ситуації: надмірна концентрація і газового, і електричного ринку. І ця ситуація суперконцентрації, вона погіршується через ті втручання, які різні механізми, включаючи і ПСО, і обмеження ціни, вони накладають. І я хочу бути дуже-дуже чітким тут. Моя роль не в тому, щоб оцінювати сам механізм, моя роль полягає в тому, щоб показати, який має бути шлях реформ, щоб ці ринки могли ефективно інтегруватися в європейський ринок. Якщо ми візьмемо, до прикладу, ту роботу, яка вже зроблена щодо інтеграції електропакету європейського, то ми бачимо, яка є методологія вирішення цих проблем.

Ви можете пригадати важку дискусію про поступове виведення обмеження ціни з ринку електроенергії, тому що той механізм, який існує зараз, який сильну роль відіграє на ринку, я не кажу добру, погану, але він не узгоджується із законодавством Євросоюзу. І ми разом дійшли висновку, і ви це схвалили, що цей механізм повинен поступово бути прибраний, для того щоб відкрити шлях для справжньої інтеграції в європейський енергоринок. І це гарний приклад того, як можна впроваджувати поступові реформи, реформи, які, з одного боку, визнають існуючу ситуацію на ринку електроенергії і ринку газу, це цілком зрозуміло, але якщо остаточна мета України приєднатися до Європейського Союзу, то треба з огляду на це вирівнювати, приводити у відповідність законодавство, використовуючи ті механізми, які можуть усунути викривлення на ринках, усіх ринках. Це моє таке зауваження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можливо, ви знаєте, що з 1 травня 27-го ми заберемо оце обмеження ціни. Але для мене головна проблема монополізації. Але відповідь була така, що треба прибрати обмеження, цінові обмеження. І ми це проговорювали кілька разів. Ми вже прибирали і ви чули це кілька разів, але я не зовсім розумію, як це відбудеться автоматично.

_____. Я перепрошую за фоновий шум. Хочу подякувати пану Артуру за всю ту допомогу, яку ви Україні надаєте.

У мене є запитання. Коли ми говорили про coupling українського і європейського ринків і ми говорили про відміну обмеження ціни, прибрати будь-які субсидії для сховищ, і зараз мені цікаво, яка тут позиція НКРЕКП? Нам треба знайти, як рухатися вперед. Тут може бути два варіанти роботи з НКРЕКП: перший – нічого не робити, вони будуть ротовані в необхідні строки, і другий шлях – це дочасно перервати їх повноваження і тоді розглянути можливості, як можна дочасно перервати їх повноваження. Тобто в тому законопроекті, який уже зараз в комітеті, чи маємо ми передбачити дочасну відміну повноважень членів НКРЕКП?

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Я поясню нашу позицію. Законодавство Євросоюзу, зокрема директиви щодо електроенергії і газу, вони дуже чітко визначають умови для дочасного переривання повноважень членів регулятора.

Як ми написали в листі десь у грудні приблизно, то законопроект, який був зареєстрований на вашу пропозицію, не дає чіткої причини і ясних критеріїв для такого рішення про переривання повноважень. Це не означає, що Секретаріат не підтримує поліпшення роботи регулятора, але ми переконані, що така бланкетна відповідальність і нечітке визначення обвинувачення не повинні бути юридичним обґрунтуванням для раннього переривання повноважень існуючих членів регулятора. Ми вважаємо, що треба поліпшувати функціонал. І Секретаріат і був, і залишається долученим до цього процесу. Ми підтримуємо всі інші елементи цього закону, які у вашому законопроекті, у законопроекті пані Гриб, пана Кучеренка. Ми підтримуємо функціональну незалежність, включаючи і фінансову, і операційну незалежність регулятора і його підсилювання. Єдине, що процес відбору майбутніх членів регулятора може бути поліпшений.

На сьогоднішній день, це мій наступний пункт, є правова база для прийняття рішення про дострокове припинення повноважень окремих осіб з боку КМУ, якщо вони вчинили злочин, навіть без рішення суду, це вже записано в існуючому законодавстві України і ніхто не заважає відповідній українській владі розпочати процес розслідування і розслідувати вірогідні випадки корупції, і на основі такого розслідування вже можна приймати рішення про дочасне переривання повноважень в індивідуальних, окремих якихось конкретних членів регулятора, які імовірно вчинили злочини. Але не можна покладати колективну відповідальність на всіх членів регулятора через те, що хтось там вчинив окремі правопорушення.

_____. Всім доброго дня! У мене подібне питання щодо регулятора. Давайте пояснимо, Андрій й інші члени комітету підписали законопроект десь пів року, у нас нові викриття у справі «Мідас», і нове законодавство може підірвати незалежність цього органу. І якщо оце розслідування здобуде докази, що відбувався неправомірний вплив на членів комісії, чи це змінить, повинно якимось змінити наше ставлення до регулятора, те, як ми маємо поводитися щодо них?

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Ну, я знову-таки поясню роль Секретаріату. Секретаріат не повинен підміняти правоохоронні органи України, це відповідальність антикорупційних органів, поліції, прокуратури, щоб притягувати тих, хто вчинили злочини, до відповідальності, проводити щодо них розслідування, подавати це в суд. Ви не повинні притягувати до відповідальності. Ми єдине, що кажемо, щоб не накладати на регулятора колективну відповідальність, за яку мають відповідати конкретні члени регулятора. Тому що отаке накладання огульно на всіх відповідальності, воно не відповідає європейському підходу до розуміння, що правомірно, а що неправомірно.

Нещодавно були оприлюднені речі, щодо яких ми очікуємо, що українська влада притягне конкретних людей за ті злочини, які конкретно вони вчинили. І остаточне рішення суду не вимагається для того, щоб Кабмін приймав рішення про звільнення цього члена НКРЕКП. Вони можуть прийняти рішення тільки тому, що триває розслідування, тільки тому, що вірогідно він вчинив злочин. Ми повинні пояснювати, яке є значення європейського законодавства в різних і в цьому аспекті також, але ні в якому разі не радити, не підміняти правоохоронні органи України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можу я вдогонку цього, щоб потім не повертатися, задати питання? Дійсно, ми не кримінальний суд і, дійсно, відповідальність, мабуть, по кримінальних питаннях, вона більше має бути індивідуальна. У зв'язку з цим у мене питання з точки зору такого більш колективного підходу, у мене до вас і до Олексія Оржеля, а як ви оцінюєте той конкурс, який відбувся, по якому були призначення, чи він був прозорий, чи він був тих стандартів, які відповідають стандартам Європейського Союзу? Це перше. Я маю на увазі конкурсний відбір і призначення членів комісії.

І друге. У нас вже були конкурсні процедури двічі, де були переможці, і згідно закону хтось із них мав бути призначеним, але так і не були призначені, і яка позиція що робити в тій ситуації? Нам просто це з'їсти, забути, закрити очі і зробити вигляд, що ми цього не бачили, чи все-таки є якась позиція з цього приводу?

Дякую.

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Секретаріат був однією з тих установ, які спостерігали за цією процедурою відбору. І Секретаріат брав участь у тому процесі дуже активно, хоча у нас і обмежена роль спостерігача. І коментарі щодо реалізації існуючої процедури були подані в ту установу, яка мала

зробити остаточне рішення. Ми дуже відкрито, дуже прямо подали свої коментарі щодо процедури. Саме в цьому була наша роль як спостерігача.

ГОЛОЛВУЮЧИЙ. І вони дослухалися? Які коментарі ви...

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Олексій трохи пізніше конкретно про це скаже.

Це було і по процедурі. Ми ставили процеси і до таблиці оцінювання кандидатів. Там був дуже технічний процес відбору і ми подали свої коментарі до цієї процедури і надіслали в ті установи, які займалися відбором. Ми бачили свою роль як спостерігача за цим процесом. Але, що набагато важливіше, і це я хочу наголосити, ми пропонуємо усунути ті недоліки, про які ми писали, не тільки в останньому процесі відбору, але і перед тим в процесах відбору, ми про них писали. Тому ми пропонували доповнення і зміни до існуючого законодавства. Деякі з них, навіть більшість із них, вже враховані паном Жупаниним. Законопроект, який вже поданий в парламент, який вже зареєстрований, він містить такі доповнення щодо процедури відбору, які походять із тих наших зауважень, які ми висловили оце востаннє. І всі ці недоліки процесу відбору, вони вже виділенні, виокремленні, і ми пропонували їх усунути шляхом прийняття цього нового законопроекту, щоб на майбутнє процедура відбору могла бути значно покращена, і ця процедура може бути набагато краще організована, що додасть процесу більшої довіри до нього.

_____. Знову-таки, я би повернувся ще до питання якраз відбору учасників (selection of commission) і тоді Олексій Юрійович згадав, де ті попередні кандидати, які пропонувалися до цієї комісії, чому вони на сьогодні не розглядаються. Був змінений склад комісії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можна про коментарі?

_____ . Це перший коментар, що була певна зміна самої комісії.

Другий коментар. Що дійсно ми оцінювали так, що деяке ставлення до учасників було неоднаковим. І тоді у нас з'явилася саме пропозиція, що має бути список питань чіткий щодо знання європейського законодавства, щодо досвіду роботи професійного, тому що підхід особистий, який ми проглядали під час визначення інтерв'ю з учасниками, він виглядав досить особисто, тобто персонально по-різному ставилися питання до тих людей, яких розглядали.

Другий наш коментар був про те, що ми не бачили відкритим після кожного інтерв'ю виставлення оцінок. Тобто ми потім бачили загальний рейтинг, причому досить важко було оцінити, чому після конкретного інтерв'ю, коли воно йшло ну так одне за одним, визначити, чому поставлена така оцінка. Ми по факту отримали лише кінцевий рейтинг. І ми відповідно надали пропозицію, що бажано, щоб оцінка виставлялася одразу і щоб всі розуміли відповідно результат інтерв'ю, і це було відкрито відповідно кожним учасником, який обирає потенційних членів комісії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Конкурсна комісія врахувала якісь ваші коментарі чи пропозиції?

_____ . Більше не було відборів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щоб завершити, у мене було ще друге питання про те, що були конкурси, були переможці, але вони не були призначені, відповідно варто про це просто забути? Відповідь на друге питання так і не прозвучала. Мабуть, це до Артура.

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Те, що нам забути про тих, хто були відібрані і не призначені, це один із тих недоліків. Коли завершується процес відбору, комісія з відбору не приймає ніякого рішення і не подає його на Кабінет Міністрів - це був значний недолік, який, ми переконані, повинен бути усунутий шляхом чіткого зазначення в процедурі, що статус тих, хто відібрані комісією з відбору, повинні бути затверджені Кабінетом Міністрів.

Зараз наша мета, щоб в новому законопроекті, щоб там чітко було записано, що такого не повинно траплятися в майбутньому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, Хлапук Максим.

ХЛАПУК М.М. Доброго дня, колеги. Доброго дня, пане Артур Лорковський. Із задоволенням прослухав і прочитав ваш звіт, побачив там дуже знайомі речі. Хочу вам подякувати перш за все за ту підтримку, яку ви надаєте країні, як технічну, так і в плані законодавчих настанов стосовно пришвидшеної інтеграції до Європейського Союзу. І окремо хочу подякувати вам за те, що ми були на одній сторінці минулого року, коли фактично разом боролися за справедливість в двох наглядових радах: оператора ГТС України і Укренерго.

У вашому звіті зазначено, що ви вітаєте повернення незалежності наглядових рад і можливості призначати і звільняти керівництво простою, а не кваліфікованою більшістю. Я за ці два пункти боровся фактично весь минулий рік. Ми всі побачили з «плівок Міндіча», що це були не просто цифри і не просто слова, 5 чи 7, якою кількістю обирати голову правління, за цим стояло бажання окремих політичних осіб отримати ручний контроль над державними компаніями.

Я ще раз підкреслюю, дякую вам за те, що ми з вами на одній сторінці. І я переконаний, що ми з вами і на одній сторінці в тому, що відбувається у Регуляторі НКРЕКП. Ви зазначили, що ви хочете бачити регулятора

незалежним і закликаєте нас прийняти закон про незалежність. Водночас хочу ще раз повторити тезу: ми політики, ми можемо приймати політичне рішення. І ми, і суспільство бачили, що процес добору членів регулятора, він теж був скомпрометований, скомпрометований бажанням тих саме осіб, які хотіли взяти під ручний контроль державні енергетичні компанії, взяти під контроль незалежний регулятор.

Я задам риторичне питання, на яке не варто відповідати, оскільки це риторичне питання, але: чи можемо ми підвищенням зарплат, чи можемо ми технічними правками зробити незалежним той регулятор, який вже скомпрометований на рівні конкурсного добору? Тому питання, яке стоїть перед нами, воно справді дуже непросте і дуже важливе: запропонувати нову рамку і зробити так, щоб інституційно регулятор ніколи не зміг би бути скомпрометований з жодного боку, чи-то з Верховної Ради, чи-то з Кабінету Міністрів України, чи з будь-якого іншого політичного органу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Дякую.

На перше питання, гадаю, що, можливо, це в перекладі не так зрозуміло, але я хочу, щоб ті ролі щодо голосування, вони стосуються не стільки кандидатур наглядових рад, вони стосуються того, як члени наглядових рад приймають рішення. Вони ... *(нерозбірливо)* те, що рішення наглядової ради приймається п'ятьма членами наглядової ради. Право про прийняття рішення простою більшістю, і це дуже важливо, і правильно і дуже важливо інше, що наглядова рада не дозволяє власнику втручатися в щоденну роботу оператора системи передачі. Голосування кваліфікованою більшістю, яке в законопроекті передбачено, забороняє номінованим державою представникам чи номінованим власникам, представникам

блокувати прийняття рішень наглядовій раді. Тому що інакше це не відповідає тому режиму анбандглінгу, який для України передбачений. І таким чином відновлення незалежності цих рад, де це відповідає правилам на рівні ОЄСР. І цим дуже задоволений і Секретаріат, і міжнародні партнери на рівні ЄБРР.

Щодо другого питання. Я не боюся відповісти на ваше питання і, повірте, висока репутація вашого регуляторного органу – це мета і моя, і мета Енергетичного Співтовариства. Тому що ви не зможете фактично увійти в європейський ринок, якщо не буде такого рефері на українському ринку. І роль регулятора в цьому контексті, вона дуже важлива. І ми переконані, що якщо є окремі особи, які вчиняють правопорушення, які вчиняють злочини, і ті особи є предметом процесів, що тривають в правоохоронних органах, щодо яких ведуться якісь процеси, то Кабінет Міністрів сьогодні може прийняти одразу рішення про переривання контракту із цим конкретним членом регулятора. Єдине, проти чого ми виступаємо, це проти того, щоб членів всього регулятора звільнити за колективну відповідальність. Просто ми кажемо, що ми не рекомендуємо приймати таке рішення, тому що воно суперечить європейському законодавству. Якщо таке рішення буде необхідне для очищення ситуації, для посилення і відновлення довіри до регулятора, тому що необхідно відновити довіру до такого рефері на внутрішньому ринку і довіру до регулятора з боку європейських регуляторів на рівні об'єднання європейських регуляторів, які фактично підтримують інтеграцію на ринку. Ну, що ж...

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... *(не чути)* допоки регулятора не посадили в тюрму, то він вважається професійним і незалежним. Посадять, тоді вже, значить, можна з цим щось робити.

Вікторія Олександрівна Гриб, прошу.

ГРИБ В.О. Дякую.

Шановний пане Артуре, дякую вам за все, що ви робите для Енергетичного Співтовариства. Нагадаю, що ви спрямовуєте нас в правильному напрямку. Щодо регулятора, я повністю згодна з вашою оцінкою ситуації. Я б хотіла би попросити вас надати офіційний відгук про альтернативний законопроект щодо регулятора, який я і Олексій Кучеренко подали. Я хочу вам офіційний запит на такий аналіз подати. Я не претендую, що наш законопроект повинен бути надісланий на голосування загальної сесії, але ми повинні доопрацювати законопроект, який буде під літерою «д» і який надійде від імені комітету.

Друге. Щодо Фонду енергетичної стійкості і Фонду енергопідтримки України. Хочу вам подякувати за все, що ви робите. Ваша допомога допомогла нам пройти минулу зиму, і та, що буде попереду, також буде важка. Ми будемо працювати і з міністерством, і з вашим фондом. Ми будемо просити про допомогу, яка точно буде потрібна. Ми хотіли би навіть розширити зони допомоги, тому що мережам необхідна допомога.

Коли ми говоримо про розподілену генерацію, то мережі не всюди готові прийняти ці додаткові обсяги, вони мають свої вразливості. Жаль, що я зараз не в комітеті з Андрієм Жупаниним. Четвертий енергетичний саміт у Великобританії. Я зустрілася з паном ... (*нерозбірливо*), з міністром енергетики, який каже, що розподілена генерація це добре тільки у випадку, якщо мережі для цього готові. Отже, ми очікуємо на ваш офіційний відгук на альтернативний законопроект.

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Щодо першого запиту, так, ми готові надати відгук. Подайте, будь ласка, офіційний запит на такий відгук і ми подамо відгук на цей законопроект. І знов-таки, зрозумійте: ми тут не повинні вам давати поради, що треба робити, а ми тільки коментуємо, наскільки кожен

законопроект узгоджується з європейським законодавством, щодо законопроекту, який вами і паном Кучеренком зареєстрований.

Щодо другого питання, це поліпшення чи відновлення мереж. З першого дня як отримувачі у фонді від донорів Енергосекретаріату, то всі обленерго отримують цю підтримку. Оператори системи передачі, ми уже надаємо значну підтримку мережам, відновлюючи їх, зміцнюючи їх. Окрім того, ви можете знати, що ми залучені до дискусії з регулятором, дискусії про встановлення тарифів для обленерго, для операторів системи розподілу, дискусії щодо тарифів, які повинні відображати належним чином витрати, робочі витрати і витрати, які необхідні для інвестицій цих операторів.

Отже, з одного боку, є кошти для відновлення, але, з іншого боку, потрібно встановлювати належні тарифи, які би залучали кошти з місцевого ринку, на які могли би покладатися обленерго, щоб належне обладнання, належне відновлювання, швидко відновлювальну роботу на тих мережах проводити, які пошкоджені.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пан Кучеренко.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. У мене дійсно немає, спочатку я хотів там коментувати цей конкурс, що там перший, що другий, що третій. Пан Оржель, ви ж там спостерігачем були, так? Я теж за ним спостерігав. Я можу сказати, що дуже такі, не хочу ображати нікого, такий смішний, це не є і не був об'єктивний конкурс. Дозволити цим шановним хлопцям та дівчатам самим формувати критерії, самим задавати, самим таємно виставляти бали і потім оцінювати – ну це абсолютно не є демократичною процедурою. Так само, як і абсолютно неконкурсним був їх відбір, всіх членів конкурсної комісії, що першого там скликання, що другого. Це абсолютно була непрозора процедура. Тут в комітеті я не коментую.

Нам зараз треба розуміти, що треба дійсно щось робити з регулятором. Сказати, що там всі проблеми в законі? Я не думаю, бо можна написати будь-який досконалий закон, але беруся на базі свого досвіду стверджувати, не буде незалежним це регулятор поки найвище керівництво країни не буде реально хотіти мати такий незалежний регулятор. А те, що зараз ми спостерігаємо, я, на жаль, дуже розчарований тим, що окремі члени, колеги, таке враження, хочуть дискредитувати цей орган і цих членів комісії перед вами, пан Артур. Єдина у мене надія на ваш досвід, на ваше розуміння ситуації.

Тому нам треба працювати над новим законом. Але мені здається, треба так само переконувати найвище керівництво країни в тому, що саме створення незалежного регулятора професійного може врятувати по суті справи ту ситуацію, яка сьогодні на енергоринку. І це ми з вами говоримо тільки про електроенергію і газ. А у нас абсолютно кинутими лишилися тепло і вода, я не випадково звертаю вашу увагу. І там колосальні борги і колосальна непрозорість, яка там відбувається, і невиконання умов взагалі регулювання, це створює передумови для комунального колапсу. А ми про це не говоримо, ми сконцентрувалися як завжди на газ і електроенергію. Тому давайте працювати. Але дуже хотілося б ваших порад, як мінімум, або тоді, коли у нас буде можливість дійсно от при обговоренні цих двох законопроектів виходити на якийсь там нормальний адекватний варіант.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це якийсь коментар потрібен?

Якщо можна, конкретний коментар, відповідь.

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Так, я розумію ваші коментарі. Можливо, мій коментар не зовсім це коментар рівня для члена парламенту, але нам треба, щоб процедури могли вистояти і чинити спротив, так, людям, які хочуть їх

погано використати. Тобто це довго треба самі процедури ... (*нерозбірливо*), і з іншого боку, поліпшувати весь час законодавчу базу. І саме для цього потрібні ці проекти закону.

Той факт, що попередні відбіркові процедури, які були дуже невдалими, що ми і підкреслили в своїх оглядах. Це трапилося тому, що законодавство, на основі якого вони проводилися, воно мало недоліки в собі і саме тому ми запропонували доповнення до того законодавства. Але загалом я згоден із тим, що якість процедури повинна сама по собі обмежувати можливості для викривлюючого втручання в цю процедуру.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Було сказано, що закон недосконалий, тому потрібно зробити. Я тут вже зрештою прокоментую зі своєї сторони. На моє переконання, у нас проблема не в тому, що закон недосконалий, він прекрасний закон, там прекрасна фінансова незалежність, там височенні зарплати, ну, по українським міркам державних службовців, там повна незалежність. Я наведу приклад, мені цікаво, чи буде коментар на цей приклад. Наприклад, 3 роки операторам систем розподілу по газу тарифи не переглядали, 3 роки аналогічно операторам систем розподілу по електроенергії тарифи регулярно підвищували, дуже схожі компанії, і нічого ніяк не можна, ніхто на це ніяк не може вплинути, це можуть просто робити, бо мають незалежність, бо мають незалежність. Тому моє глибоке переконання, тут не в законі справа, а справа в тому, що, наприклад, що закон не виконується той, який був. У нас прекрасний, у нас нормальний закон, може, не прекрасний, може, прекрасний це занадто, все-таки епітет, у нас нормальний закон. Але коли ми говоримо про конкурсні процедури, яких було дві, які були проведені, і потім люди не були призначені, це просто був порушений закон. І давайте тоді чесно, треба мати достатньо сили волі, характеру, сміливості сказати, що ні, був порушений закон, будь ласка, закон не порушуйте, а зробіть все по закону. І ми це з'їли, закрили на це очі,

зробили вигляд, що це забули і зробили вигляд, що це причина в законі, давайте ми не будемо ще раз переписувати закон. Через 2 роки і новий закон може не виконуватися, ви прийдете вже, сподіваюсь, в новий парламент, в новий комітет і знову скажете: ще раз переписуйте закон. Цей процес може тривати вічно, якщо закони в Україні будуть не виконуватися. Тому тут мені трошки прикро, що просто цей процес. У нас був нормальний закон, він порушувався, але з цим процесом знову прийшли у Верховну Раду, що, Верховна Рада, переписіть, будь ласка, закон, бо ваш закон якийсь недостатньо хороший. Я вважаю, що це несправедливо.

І в контексті законів у мене є ще одне питання. Ми декілька років тому прийняли Закон про REMIT. Ми його прийняли в узгодженні з Energy Community, згідно рекомендацій від Energy Community, у нас все було погоджено, тому я вважаю, що це певним чином наша спільна робота і наша спільна відповідальність. Прошло декілька років і я хотів би запитати, а який, на вашу думку, практичний ефект від цього закону в Україні? Він не передбачає ніяких винятків, REMIT має працювати що під час війни, що після війни. Зловживання, маніпуляції мають каратися що під час війни, що після війни. Це не є добре в будь-який час. От, на вашу думку, той закон, який ми разом прийняли і врахували всі ваші рекомендації, він зараз працює в Україні, він має практичні наслідки? Яка ваша оцінка цього?

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Ви знову-таки хочете, щоб я коментував ваш коментар, а я згоден з вами, що якщо ви подивитеся на законопроект, коли ми коментуємо від Секретаріату, ми говорили про те, що порушення закону це вже є причиною для переривання контракту з членом Секретаріату. І коли ми говоримо про регуляторну діяльність, а ви самі регулюєте, як ця процедура повинна працювати. Це не Секретаріат вирішує. Власне це я і кажу. Ми пропонуємо якісь рішення на основі того, що вважати великим порушенням закону і ми сказали про бездіяльність, невживання заходів або

значне порушення існуючого регуляторного законодавства. Ми пропонуємо як секретаріат, у своїх коментарях ми пропонуємо якісь рішення, які ми бачимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ми повинні зменшити незалежність регулятора, обмежити якимось їх діяльність?

ЛОРКОВСЬКИЙ А. Незалежність не означає безкарність, незалежність це незалежність, але це не означає, що вони повинні бути захищені від наслідків своїх великих порушень або серйозних порушень законодавства.

Тепер щодо REMIT. Я дуже позитивно ставлюсь до REMIT. Можливо, ви знаєте, що справи по REMIT вже передані регулятором в Секретаріат для консультацій щодо закону. Справи щодо REMIT розглядаються Секретаріатом і Секретаріат запропонував методологію оцінки справ за REMIT або щодо REMIT і представив їх регулятору. Зазвичай випадки REMIT ми не обговорюємо публічно. Це такі конкретні дуже справи. Але знову-таки ми спостерігаємо, що Україна це перша країна в Енергоспівтоваристві, яка зробила кроки щодо виявлення оцих справ про REMIT і вживає якихось каральних заходів щодо учасників ринку, які у ці справи про REMIT втягнуті. І цим між регулятором і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... *(не чути)* про те, що одна якась компанія, умовно, гідроелектростанція виставила одну мегават-годину якимось, скоріш за все випадково, я не знаю як, і ця одна мегават-година там якимось замкнула ціну в якусь окрему годину в якийсь окремий день. Причому власник цієї гідроелектростанції це скоріш за все бізнесмен, який мене особисто дуже часто критикує у фейсбуці, тому це не через те, що через якісь свої особливі симпатії захистити. Але мені здається, що це просто несерйозно, коли ми

припускаємо, що якась мінімальна компанія, маленька, може маніпулювати ринком і здійснювати якийсь вплив на ціну і маніпуляції. Мені здається, що для цього там, як мінімум, має бути якась ринкова влада, щоб ти міг якось вплинути на ринкову ціну.

Тому якщо це заради цього ми приймали REMIT, тоді для мене все зрозуміло. Але в моєму розумінні це мало би бути трошки не заради цього. Але окей. Відповідь на питання я отримав.

Прошу.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. От дуже важливе. Я спостерігаю за діяльністю наших енергорегуляторів національних останні 30 років. 30! Не 3, а 30. Я знаю вади 2000 року, 2005-го, при нашому уряді, який він був, і так далі, і тому подібне, і все.

Що? Указ 94-го, якщо я не помиляюсь. На указі він був створений. На указі. Закон там з'явився пізніше значно, в попередньому скликанні якогось.

Все рівно повертаємося до одного: ми даємо йому незалежність - це нормально, зарплатню – нормально. Але ми ж самі в тупик логічний заходимо, коли ми бачимо, що регулятор приймає або не приймає рішення, коли треба, або якісь незрозумілі рішення. І я задаю питання: вони боги чи над ними має бути якась або рада доброчесності, або як над судами, як там, Вища рада правосуддя? Ну хтось же має! От Артур каже: вони якщо зробили злочин, їх можна звільняти. Хто над ними? От хто має, хто може згідно з законом прийняти таке? Ні, я до того веду, що це тупик на сьогодні. І треба розуміти: не існує абсолютної незалежності у природі. І має бути розумний контроль ринку, суб'єктів ринку і, мабуть, якихось фахівців, які розуміють, що робить регулятор. Ну це, я думаю, коли буде дискусія по законопроектах, ми це будемо тут спокійно обговорювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Чи є ще якісь запитання? Немає?

Тоді спасибі. У нас вийшла така досить відверта і цікава дискусія. Але я думаю, що добре такі дискусії мати, тому що це питання комунікації. І краще чесно обмінюватися думками ніж думки тримати десь там за спиною. Тому спасибі.

Ще раз хочу подякувати за це все, що і Енергетичне Співтовариство, і фонд, який є під управлінням Енергетичного Співтовариства, зробили для України і роблять для України, і впевнений, будуть робити для України.

І я подивився навіть законопроекти і деякі з них ми будемо далі намагатися виносити, зараз законопроекти трошки важко приймаються, але бачу, згадувався законопроект про ТЕН-Е, це про проекти спільного взаємного інтересу, про інфраструктурні проекти, дійсно євроінтеграційний. Я знаю, там он Македонія вже прийняла відповідний закон. І ми теж хочемо. Я його з тижня на тиждень подаю, ну сподіваюсь, що десь в червні ми до нього дійдемо і його в другому читанні проголосуємо. Він у нас на комітеті готовий.

І багато інших коментарів прочитав, по багатьох із них вже рішення прийняті, наприклад, по тих ще самих прайс-кепах, у нас дійсно рішення прийняті і ринок лібералізується. Єдине, що, в моєму глибокому переконанні, разом з лібералізацією має розвиватись і конкуренція, тоді це буде чесно, чесно по відношенню до всіх: і по відношенню до споживача, і по відношенню до ринку. Тому це і цікаво, і корисно, щоб це взяти до роботи і до нашого опрацювання і, безумовно, ми маємо робити подальші кроки для нашої європейської інтеграції, тому будемо в комунікації, будемо на зв'язку. Повірте, що всі ці питання, які ми задаємо, ми це задаємо з тою метою, щоб ми приймали кращі і кращі закони, більш правильні закони і щоб ми приймали ті закони, які на практиці можуть давати кращі і кращі

результати. Це наша ціль і ми дійсно хочемо, щоб ми мали правила гри, якими можна гордитися і які можна було би ставити, можливо, якимось іншим країнам-членам Енергетичного Співтовариства і навіть, можливо, членам Європейського Союзу. Тому ми над цим зі своєї сторони будемо працювати.

І дякую вам за вашу турботу, за вашу співпрацю і іноді за ваше терпіння, бо робота буває непростою, іноді нешвидкою, але тим не менше результативною, і впевнений, і вірю, що в нас будуть результати і надалі. Тому спасибі ще раз. І будемо працювати, будемо на зв'язку.

Засідання комітету оголошую закритим.